

Blăstăm de mamă

George Coșbuc

Legenda populară din jurul Năsăudului

I

Frunză verde tulburea,
Avea Lena - nici ca ea -
Trei feciori frumoși avea;
Trei feciori și-o fată mare
Lena cea veselă are.
Trei feciori ca niște zmei,
De-a dragul să cauți la ei,
Iar copila rătăitoare,
Subțirea și-ncântătoare
Ruptă dintr-un raz de soare:
Mult cu mă-sa sămăna,
Deci Lenuță-o boteza
Pe numele maică-sa.
Câți feciori au fost prin țară
Toți venit-au să o ceară,
Mândri și viteji feciori,
Venit-au ca pețitori.
Dar Lenuța, ți-e mirare,
Răspundea la fiecare,
Că-i prea tânără și-așa
Încă nu s-a mărita.
Mai la urmă s-arătară
Pețitori din altă țară:
Doi feciori, ca două flori.

Lenuța cât ce-i vedea
Mamei sale-așa zicea:
- "Vezi, iubită maica mea!
Din voinicii acești doi,
Cari au venit azi la noi,
Mie-mi place unul tare
Și la mers și la cătare,
Că-i înalt și subțirel
Și m-aș duce după el!"
Dar Lena pe gânduri sta;
Gândurile-o frământa
Și cu jale cuvânta:
- "Draga mea, Lenuță fată!
Fiind așa-ndepărtată

Dor de tine-o să m-apuce,
La mine ciní te-a aduce!?”
Doi fii ai Lenei strigau
Și din gură cuvântau:
- “Pe Lenuța nu o da
Și de noi n-o strămuta!”
Dar feciorul cel mai mic,
Constantin, copil voinic,
Lăcrima din ochi cu jale
Și-așa-i zise mamei sale:
- “Nu ești, mamă, cu dreptate
Nici la soră, nici la frate!
Că suntem doară trei frați,
Toți crescuți ca niște brazi
Și noi ți-om pute aduce
Pe Lenuța ta cea dulce!...
Așcultă, mamă iubită,
Pe Lenuța o mărită:
N-o lasă nemăritată,
Pire-ar cât de-ndepărtată:
Căci, de te-a ajunge dor
Io-ți rămân doară fecior.
Eu la dânsa duce-m-oi,
Acasă aduce-o-voi.”
Și Lena se-ndupleca
Pe Lenuța-o mărita.

II

Dar a fost ce-a fost să fie,
C-au fost boale și urgie
Și-a dat Dumnezeu cel sfânt
Vremuri grele pe pământ.
Și de multă răutate
Mureau oamenii pe sate
Și-au murit și trei feciori
Ai Lenuței frățiori:
Constantin încă-a murit
Gândul nu și l-a-implinit.
Lena singură rămase,
Fără de feciori în casă:
De dor o inimă arsă.
Și ea, biata, supărată,
De jale multă sfărmată,
Se ducea pe-al lor mormânt
Și se văieta plângând
Și plângea și suspina
Și din suflet cuvânta:

- "Dragii mei! D-al vostru dor
Stau pe gândul să mă-omor,
Fie-vă somnul ușor!"
De-altă dată blăstăma
Și blăstămând cuvânta:
- "Constantine, Constantine!"

Blăstămat să fii de mine!
Blăstămat de mamă-ta
Că ai dat pe soră-ta!
Frații tăi mie-mi striga:
Pe Lenuța nu o da!
Tu ai dat-o, blăstămate,
Pe hotară-ndepărtate;
Dar te blăstăm, blăstăm greu
Din tot sufletelul meu:
Pământul nu te primească,
Pârna nu te mai voiască,
Lutu-afară te izbească,
Căci de dorul Lenuței
Rumpu-mi firul vieții!"
Astfel dânsa blăstăma
Și-azi și mâini și-alaltă mâini
Și zile și săptămâni.
Și de multul blăstămat,
Vai, blăstămul s-a legat.

III

Într-un amurgit de seară,
Constantin ieși afară
Din groapa, galben la față,
Cu trup rece ca de gheață.
El plângea și lăcrăma
Și cu jale cuvânta:
- "Duce-m-aș, că-s blăstămat,
Dar nu pot, că-s îngropat,
Duce-m-aș, că maica cere,
Dar nu pot, că n-am putere;
Nici am cal, nici căpeneag;
N-am pe lume om cu drag,
Căci oricine m-a vede
S-a-nfrica, s-a spăria
Făcându-și răpede cruce...
Nici la mama nu m-oi duce,
Căci m-a blăstămat măicuța,
Că eu i-am dat pe Lenuța!"
Și cum sta și cugeta

Gândurile-l asudă,
El prin lacrimi se ruga:
- "Șălaș, mândru sălășel,
Fă-te-un șoim de călușel,
Și tu, pânză din sălaș,
Fă-te un căpenegaș,
Și tu, cruce, schimbă-te,
Spadă de fier fă-mi-te,
Iar tu, Doamne, mă învie,
Dă-mi putere astăzi mie:
La Lenuța duce-m-oi,
Acasă-aduce-o-voi."
Dumnezeu l-a ascultat:
Putere de viu i-a dat;
Sălășul l-a ascultat:
Și-ntr-un cal s-a preschimbat;
Giolgiu-n căpeneag îndată,
Crucea-n spadă de fier, lată.
Constantin suie călare
Și pornește-n fuga mare;
Și fugea calul ca vântul,
De-abia atingea pământul,
Și zbura, dar nu glumea,
Căci ca dorul se ducea,
Căci stăpânul îi zicea:
- "Zboară, murgule, cu mine,
Căci zbor alături de tine,
Zboară, murgule, pe cale,
Căci zbor pe urmele tale!"
Și murguțul, pui păgân,
Duce-se cu-al său stăpân,
Încât n-a fost bine seară,
Când ei își descălecară,
La Lenuța-n altă țară.

IV

Lenuța cât ce-a zărit
P-al său frățior iubit,
Din grai dulce i-a vorbit:
- "Constantine, Constantine,
Spune-mi dacă-i rău sau bine;
Nouă ani, vezi, au trecut,
Că pe voi nu v-am văzut,
Ba nici vești nu mi-ați trimis,
Nice carte nu mi-ați scris!"
Constantin a cuvântat:
- "De când tu te-ai măritat

Rău nimic nu s-a-ntâmpat.
Suntem sănătoși acasă,
Mama încă-i sănătoasă.
Veste nouă n-am ce-ți spune
Totuși îți aduc vești bune:
Frații noștri se-nsurară,
Dar ei pe gând se luară,
La nuntă nu te chemară!
Eu ți-s frate mai cu dor,
Și fiindcă eu mă-nsor,
Am grăbit aici; de-i vre,
Vino dar la nunta mea!”
Astfel zise Constantin
Cu glasul de jale plin,
Din ochi lacrimi îi cădea
Și suspine-l năpădea;
Dar Lenuța-l cunoștea
Și de nou l-a întrebat:
- “Spune-mi, frate,-adevărat
De mă chemi la veselie,
Să mă-mbraca bucurie,
Să-mi pun struț roșu și dalb
Și cai suri la hinteu alb;
Dar de mă chemi la jelane,
Eu să-mbrac de jale haine;
Să iau cai și hinteu negru
Să pornim, frate, pe-ntregu!”
- “Ba io-ți spun drept, soră, ție,
Că te chem la veselie.”
Și ea mândru s-a gătat,
Haine albe și-a luat
Și-apoi ambii au plecat
Pe cărarea cea mai lată
De voinici codreni călcată,
Pe cărarea cunoscută
De codreni voinici bătută.
Iar pe cale cum mergeau
Păsările-i urmăreau,
Munții răi din grai grăiau:
- “De când soarele e soare
Și pe câmpuri floarea-i floare,
Și de când e lumea lume
N-a mai fost așa minune:
Să meargă viul cu mortu
Tot alătura cu codru,
Să meargă viul aproape
Cu cel mort, ieșit din groape!
Alelei! minune mare,

Viu cu mortu p-o cărare!”
Constantin bine-auzea,
Lenuța nu-nțelegea,
Dar glumind așa zicea:
- “Auzi, frate Constantine,
Ce vorbesc munții de tine?!
Constantin din greu gemând
Îi răspunde-așa zicând:
-”Lasă-i, soră, să vorbească,
Mințile să-și prăpădească;
Ei să fie cu cântatul,
Noi să fim cu ascultatul,
Ei păzească-și cântecul
Cum păzim noi umbletul
Asta-n seamă n-o băgară,
Calea lor că și-o urmară.
Patru zile lungi de vară
Ei au tot călătorit,
Puțintel au odihnit.

V

Când a fost a cincea zi,
Soarele când răsări,
Au zărit și satul lor,
Plin de negură și nor.
Când aproape-au fost de sat,
Constantin a cuvântat:
- “Lenuță! Cu-al tău căruț
Vină mai cătelenuț,
Căci eu cu-al meu călușor
O să merg mai târișor,
Ca să dau mamei de știre
Să-ți facă bună primire,
Să-ți deschiză porțile,
Să-ți aștearnă mesele,
Să-ți umple paharele!”
Și el frâu calului da,
Calul își împintena
Și-ntr-o fugă alerga,
Nu la mă-sa, pe cuvânt,
Ci de-a dreptul la mormânt
Aci a descălecat
Și din gură-a cuvântat:
- “Cal crescut sub glij ierboase,
Sălaș strângător de oase!
Dusu-m-ai și m-ai adus
Și pe cale și pe sus

Și-ai făcut un mare bine
Pentru mama, pentru mine,
Pentru mamă, pentru fată,
Pentru mine totodată!
Și tu, căpeneag iubit,
Pânză albă de-nvălit,
Și tu, spadă lucitoare,
Crucea mea de la picioare:
Ne-a sosit vremea, sosit,
Să-ntrăm de unde-am ieșit!
Tu, cal bun năzdrăvănaș,
Schimbă-ți trupul în sălaș,
Și tu, spadă lucitoare,
Fă-te cruce la picioare,
Și tu, căpeneag iubit,
Fă-te pânză de-nvălit,
Iar tu, Doamne, Doamne sfânt,
Dă-mi iar locul din mormânt,
C-am scăpat de ce fu greu,
Împlinit-am gândul meu:
La Lenuța dusu-m-am,
Acasă adus-o-am!”
Dumnezeu l-a ascultat,
Pământul s-a despicaț,
Lutul iar s-a ridicat:
Constantin era-ngropat

VI

Și Lenuța cât ce-ntra
În sat, mult se minuna,
Căci erau toate schimbate,
Toate de jale sfărmate,
Dar mai mult s-a minunat
Când acasă c-a aflat
Porțile stricate, rele,
De puteai sări prin ele,
Staulul stricat și gol,
Iarbă mare prin ocol.
Ea sărmana aștepta,
Că frații vor alerga
În prag a o-ntâmpina,
Dar nimeni nu s-a ivit:
Constantin n-a fi venit.
Ea la ușă se repede,
Ușa încuiată-o vede;
Deci începe ca să bată
În cea ușă încuiată:

POEZII ONLINE

- "Lasă-mă, mămucă, lasă,
Lasă-mă să intru-n casă,
Că îți sunt iubita fată,
Lenuța cea-ndepărtată!"
Mă-sa, din casă, plângând,
O alungă blăstămând:
- "Du-te-n foc și-n câte rele,
N-amări zilele mele,
Du-te-n foc, te du d-aci
Și nu mă batjocori!
Trei feciori eu am avut,
Pe toți trei i-am pus sub lut,
Pe toți trei i-am pus sub glie,
Sfântul Dumnezeu să-i știe!
Iar Lenuța, scumpa-mi fată,
Măritată-i, măritată,
Într-o țară depărtată:
N-oi vedea-o niciodată!
Însă fie blăstămat
Cine o a-ndepărtat!"
Dar Lenuța nu-nceta,
Tot bătea și se ruga:
- "Lasă-mă să intru, lasă!"
Și mă-sa cu greu o lasă,
Și pe scaun o punea
Și la dânsa cum privea,
Pe Lenuța-o cunoștea.
- "Draga mea și-a mamei floare:
Nu mă-ncred, că tu ești oare?
Oh, că nice n-am visat,
Că te-oi mai vede vrodatí!"
Și plângând, Lena spunea
Câte-a mai suferit ea:
- "A dat sfântul Dumnezeu
Multe boale și mult rău
Și-au murit feciorii mei
Și-am rămas fără de ei!
Măcar tu, scumpa mea fată,
De nu erai măritată
Într-o țară-ndepărtată!...
Mi-ar fi traiul mai ușor
Și mi-aș mai uita de dor;
Tu m-ai ajuta pe mine,
Eu m-aș bucura de tine!
Dar să fie blăstămat
Cine mi te-a-ndepărtat:
Pământul să nu-l primească,
Pârna să nu-l mai voiască,

Lutu-afară să-l izbească!”
Lenuța se-nfiora,
Reci fiori o-mpresura
Și cu glas rupt cuvânta:
- “Vezi, măicuță,-ai blăstămat
Și blăstămul s-a legat!
Constantine, Constantine,
Cum m-ai amăgit pe mine
Ca să plec pe drum cu tine!”
Și spunea măicuții sale
Cum a venit ea pe cale,
Cum Constantin o aduse
Și câte mai câte-i spuse.
Lena-atunci se-nfiora
Și cum sta, cum asculta,
Lacrămile-o îneca,
Trupu-ntreg îi tremura,
Mintile-i se tulbura,
Fruntea i se înnora,
Pe Lenuța săruta
Și i-a zis cu glas înfrânt:
- “Haidí, Lenuță, la mormânt,
Haidí, Lenuță, să grăbim
La morminte-n cintirim!”

VII

La mormânt dacă sosiră,
Jos pe el se prăvăliră
Și-ncepură-a lăcrima
Și din gură-a cuvânta:
- “Constantine, ieși afară;
Vină, Constantine, iară;
Mai ieși, dragă Constantine,
Că ni-e dor, ni-e dor de tine!”
Pământul însă râdea,
Groapa de răs hohotea;
Constantin amar gemea.
- “Ieși din groapă și vorbește,
Spune și ne povestește
Cum trăiești în groapă, cum?
Vină și ne spune-acum!
Vină să ne vezi măcar,
Vină, Constantine, iar!”
Pământul nebun râdea,
Groapa de răs hohotea,
Lutul glumind răspundea:
- “Nu te mai ruga de mine,

Blăstemă, Lenă, mai bine,
Nu te tot ruga mereu:
Ce-i al nostru, nu-i al tău!"
Pământul mereu râdea,
Groapa de râs hohotea,
Lutul neîncetat glumea.
- "Morminte, nu fi păgân,
Slobozi-mi pe Constantin;
Oh, nu fi, morminte, rău,
Slobozi-mi copilul meu,
Ori măcar dă-i glas, morminte,
Pentru câteva cuvinte!"
Pământul atunci tăcea,
Groapa nimic nu vorbea,
Constantin din greu zicea:
- "Oh, mamă, tu ești de vină,
Că n-am pace și odihnă,
Că n-am loc nici în mormânt,
Că n-am stare sub pământ
Nici sunt mort, nici cu viață,
Nici sunt foc și nice gheață,
Nici în groapă nu pot fi,
Nici afară nu pot ieși,
Căci m-ai blăstămat, măicuță,
Pentru scumpa ta Lenuță,
Pământul nu mă primească,
Părna să nu mă iubească,
Lutu-afară să mă izbească;
Lutu-afară m-a izbit,
Părna m-a batjocorit,
Pământul m-a prigonit!...
Mamă, dacă-mi vrei tu bine,
Fă-l acuma pentru mine
Și-mi dezleagă blăstăm
Că-mi apasă sufletul!"
Lena din suflet ofta,
Gânduri grele o muștra
Și ea, biata, cuvânta:
- "Dragul meu! Să fii iertat
Și de blăstăm dezlegat.
Însa... fie blăstămat
Pământul, că nu m-ascultă,
Bată-l jalea mea cea multă,
Și nu te mai lasă-afară,
Bată-l jalea mea amară!"
Părna-atuncea tremura,
Lutul mânios urla;
Pământul se despica:

- "Nu-i destul c-ai blăstămat
Pe-un copil nevinovat,
Acum mă blăstămi pe mine,
Blăstămu-te eu pe tine!
Căci n-ai inimă de mamă,
Nu ți-e sufletul de seamă,
Nici ești vrednică sub soare
Să mori cum tot omul moare,
Ci pământul prin urgie,
Să te înghiță de vie!"
Pârna-n laturi se-mprăstia
Pământul se deschidea;
Lena din mormânt zicea:
-"Blăstămată să fiu eu,
Vai, pentru blăstămul meu!
ca mine pe vecie
Fie blăstămată, fie
Orice mamă s-ar afla
Pe copil a-și blăstăma!
Fie dânsa blăstămată,
N-aibă pace niciodată,
N-aibă prapori la-ngropare,
Nici popă la comandare!
Vai de-aceea mamă, care
Blăstămă fără muștrare
Pe copilul ei, căci ea
Blastămă pe fiul său,
Dar pe dânsa Dumnezeu!.."